

PRÍPADOVÉ ŠTÚDIE

/In SVITAČOVÁ, Eva a kol.: *Globálne rozvojové vzdelávanie pre ekonómov = Global Development Education for Economists*. 1. vyd. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2014. 242s. ISBN 978-80-552-1234-0./

1 MEDZINÁRODNÁ ZADLŽENOSŤ

Charakteristika problému/prostredia: V roku 2001 vzniklo zoskupenie piatich najväčších rozvíjajúcich sa ekonomík sveta (Brazília, Rusko, India, Čína a Južná Afrika) pod názvom BRICS.

Jadro: Zámerom zoskupenia BRICS je vytvorenie rozvojovej banky BRICS a rezervného fondu BRICS, nakoľko MMF je vnímaný negatívne za nespravodlivé pridelovanie benefítov Európe a USA, ktoré dominujú vo fonde od čias jeho založenia. Nakoľko MMF a Svetová banka sú kritizované aj za zásahy do vnútorných záležitostí suverénnych štátov, bude rozvojová banka BRICS financovať dlžníkov, ale na druhej strane nebude zasahovať do ich hospodárskych záležitostí. Hlavnou úlohou banky bude financovať infraštruktúrne projekty v rozvojových krajinách. Rezervný fond BRICS bude fungovať na základe kvót na poskytnutie pôžičiek, čím sa bude líšiť od MMF, v ktorom zmluvná strana získava prostriedky na základe žiadosti a tie sú potom transformované vo forme pôžičiek. Cieľom tohto projektu bude poskytovanie lacnejších pôžičiek, ako sú momentálne dostupné na trhu.

Úloha 1: Ako môže zoskupenie BRICS ovplyvniť svetovú ekonomiku?

Úloha 2: Navrhňte ďalšie úlohy resp. ciele pre zoskupenie BRICS, aby sa zabezpečil trvalo udržateľný rozvoj v rozvojových krajinách.

Záver a diskusia:

Referencie: <http://despiteborders.com/brazilia-sa-presadzuje-pri-vytvarani-rozvojovej-banky-a-rezervneho-fondu-brics/>

2 ROZVOJOVÁ POMOC

Charakteristika problému/prostredia: Dambisa Moyová, ekonómka a autorka knihy *Mŕtva pomoc (Dead Aid)*, v ktorej sa zaoberá masívnou rozvojovou pomocou, je toho názoru, že rozvojová pomoc je príčinou toho, že Afrika posledných 50 rokov stále zápasí s problémami a trpí.

Jadro: Cieľom rozvojovej pomoci podľa Moyovej, ktorá začala v 60. rokoch minulého storočia bolo zvýšiť hospodársky rast a znížiť chudobu. Odvtedy, ako uvádza autorka, do Afriky vďaka tomu priteklo dva bilióny dolárov. Napriek tejto enormnej finančnej pomoci je na tom Afrika horšie, nakoľko vtedy žilo len asi 10% Afričanov pod hranicou príjmu dva doláre, a v súčasnosti je to 70%. Navyše, v posledných 30 rokoch hospodársky rast klesol ročne v priemere o 0,2%. Moyová tvrdí, že takáto pomoc nevytvára nové pracovné miesta, ale naopak ich ničí. Ako uvádza, rozvojová pomoc spôsobuje infláciu, dlhy, byrokráciu a korupciu. V prípade Svetovej banky poukazuje ekonómka na 85% darovaných peňazí, ktoré sa použili na iné ako zamýšľané účely. Moyová uvádza, že MMF poskytol Kongu najväčší

úver spomedzi všetkých afrických krajín aj napriek varovaniu vysoko postaveného zamestnanca MMF o tom, že Demokratická republika Kongo je skorumpovaná.

Úloha 1: Súhlasíte s názorom ekonómky Moyovej? Dokázala by sa Afrika sama o seba postarať bez finančnej pomoci?

Úloha 2: Navrhnete aké riešenie by ste odporučili, aby bola rozvojová pomoc využívaná efektívne a účelovo.

Záver a diskusia:

Referencie:

<http://www.tyzden.sk/nazivo-vo-svete/preco-zapad-zabija-afriku.html>

3 POĽNOHOSPODÁRSTVO ROZVOJOVÝCH ŠTÁTOV

Charakteristika problému/prostredia: Charakteristickým problémom rozvojového sveta sú veľké rozdiely medzi jednotlivými štátmi z hľadiska ich ekonomického a politického systému. Problémy týchto krajín súvisia s nestabilnou politickou a ekonomickou situáciou, so špecifickým demografickým vývojom - výrazný populačný rast, s nepriaznivými klimatickými podmienkami - prírodné katastrofy, ale i psychologickými faktormi - pocit nedostatku.

Jadro: Poľnohospodárstvo v rozvojových štátoch je významným spôsobom ovplyvňované meniacou sa klímou. Jedným z významných faktorov je sucho. Vďaka pokroku poľnohospodárskych technológií síce rástli výnosy, a preto výsledná strata nie je taká veľká. Ilustruje to však, aké citlivé je množstvo plodín aj na malé výkyvy podnebia. V suchých a teplých častiach sveta to platí dvojnásobne. A trojnásobne tam, kde sú chudobní farmári závislí od tradičných postupov, takže nemôžu využívať nákladné zavlažovanie a vysoké dávky priemyselných hnojív. Už dnes pri väčších vlnách sucha africkým pastierom hynú desiatky percent oviec a dobytky. Suché oblasti obýva skoro miliarda ľudí a 46 percent rozlohy Afriky je zraniteľných rozširovaním púští.

Úloha 1: Aké kroky sa vo svetovom poľnohospodárstve v súčasnosti vykonávajú, aby nepriaznivé klimatické vplyvy sa v čo najmenšej miere prejavili na výsledných úrodách?

Úloha 2: Charakterizujte ďalšie problémy poľnohospodárstva v rozvojových štátoch sveta?

Záver a diskusia:

Referencie:

Dudáš, T. a kol.. 2007. Rozvojová pomoc a spolupráca. Vydavateľstvo Ekonóm 2007, Bratislava, 232 s. ISBN 978-80-225-2393-6.

Šimo, Dušan – Rovný, Patrik. 2010. Agrárny marketing. 1. preprac. vyd. Nitra : Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2010. 279 s. ISBN : 978-80-552-0472-7.

4 BUDOVANIE INFRAŠTRUKTÚRY V AFRIKE

Charakteristika problému/prostredia: EÚ sa v júli 2007 rozhodla zahájiť partnerstvo s Afrikou pre rozvoj infraštruktúry na africkom kontinente. Toto partnerstvo je založené na

stratégii EÚ pre Afriku a na cieľoch vymedzených v akčnom pláne pre infraštruktúru (i-STAP) Africkej únie (AU) a partnerstve NEPAD (Nové partnerstvo pre rozvoj Afriky).

Jadro: Celkový počet obyvateľov Afriky bez prístupu k pitnej vode je 42 %, celkový počet obyvateľov bez prístupu k základným hygienickým zariadeniam je 60 %, počet obyvateľov bez prístupu k elektrine je viac ako 80 %. Afrika nevyhnutne potrebuje pomoc pre vybudovanie infraštruktúry pre svoj hospodársky rast a ľudský a sociálny rozvoj. V tomto kontexte Európska Komisia zahájila partnerstvo s Afrikou za účelom vybudovania rozsiahlych infraštruktúrnych sietí. Naproti tomu, Dambisa Moyo, africká ekonómka zo Zambie, tvrdí, že pokiaľ budú vlády rozvinutých krajín hradiť náklady spojené s budovaním infraštruktúry v Afrike, nepriamo tak budú preberať zodpovednosť za jej rozvoj, ktorú by sa mala Afrika naučiť niesť sama. Čím skôr bude rozvojová pomoc zmrazená, tým lepšie.

Úloha 1: Navrhните riešenie problému nedostatočnej infraštruktúry v rozvojových krajinách.

Úloha 2: Zistite, ktoré programy na podporu budovania infraštruktúry v rozvojových krajinách sa v súčasnosti aplikujú.

Infraštruktúra je nevyhnutná k ekonomickému rozvoju krajiny, zároveň budovanie infraštruktúry je značne závislé od ekonomického rozvoja, ako nájsť východisko z tohto „začarovaného“ kruhu?

Ktoré inštitúcie sa zameriavajú na pomoc pri budovaní infraštruktúry v rozvojových krajinách a ktoré typy infraštruktúr pomáhajú budovať?

Prečo by malo byť pre vyspelé krajiny výhodné investovať v rozvojových krajinách?

Záver a diskusia:

Referencie:

MDB Working Group on Infrastructure. 2011. Supporting Infrastructure in Developing Countries, Submission to the G20

Helping developing countries' economies to grow. Department for International Development, The Rt Hon Justine Greening MP and HM Treasury History: Updated 6 June 2014.

http://europa.eu/legislation_summaries/development/sectoral_development_policies/r13013_cs.htm

file:///C:/Documents%20and%20Settings/user/My%20Documents/Downloads/ok_afrika_defi.pdf

5 FAIR TRADE - UPLATNENIE SPRAVODLIVÉHO OBCHODOVANIA NA SLOVENSKU

Charakteristika problému/prostredia: V poslednom období sa na našom trhu čoraz častejšie objavujú aj výrobky so značkou Fair trade. Fair trade je forma spravodlivého obchodu, ktorý podporuje ekonomiku krajín tzv. Juhu (Južná Amerika, Ázia, Afrika). Špecializované organizácie dovážajú poľnohospodárske a iné produkty, ktoré nakupujú za „férové ceny“ priamo od producentov. Systém tak obchádza obchodné medzičlánky - veľkých dovozcov a vývozcov, ktorí sú často zneužívajú svoje postavenie a nevyplácajú producentom spravodlivé ceny. Organizácia Fair trade zároveň podporuje prechod pestovateľov na ekologické poľnohospodárstvo. Preto výrobky Fair Trade môžu byť zároveň aj biopotravinami. Aj keď ich cena môže byť o niečo vyššia ako cena iných bežných potravín, dávajú nám záruku kvalitných potravín a ich kúpou pomôžeme ľuďom v rozvojových krajinách viesť plnohodnotnejší a dôstojnejší život.

Jadro: Férové produkty, ako káva, kakao alebo ovocné šťavy, si kupuje čoraz viac spotrebiteľov. V roku 2012 si takéto produkty kúpili zákazníci za 3,4 mld. €. Prírastok tohto

sortimentu dosiahol medziročne 15 %. Z toho malo úžitok 1,2 milióna maloroľníkov a robotníkov na plantážach v 60 rozvojových krajinách. Pestovatelia kakaa a výrobcovia surového cukru zaznamenali rast odbytu o 35 a 57 %. Kupujú ich vo veľkom rozsahu výrobcovia cukrovíniek a mliekarských výrobkov ako Cadbury Dairy Milk, Kit Kat od Nestlé, Green & Black a Ben & Jerry. Dopyt po klasickej férovej káve medziročne vzrástol o 12 %. Rast dopytu po takto dosiahnutých produktoch u spotrebiteľov signalizuje, že majú záujem o zlepšenie životných podmienok zamestnancov výrobných skupín v Afrike, Ázii a v Latinskej Amerike. Celosvetovými jednotnými podmienkami na produkciu férových komodít sa v roku 2012 riadilo 827 výrobných skupín, predovšetkým v Latinskej Amerike a v Afrike.

Úloha 1: Ako môžeme dôverovať Fair trade koncepcii a ako naučiť Slovákov nakupovať Fair trade produkty. Zamyslite sa nad tým, čo je dôveryhodné pre vás samotných a diskutujte čím je samotný Fair trade koncept dôveryhodný.

Úloha 2: Porozmýšľajte nad desiatimi najčastejšie kladenými otázkami o Fair trade a pokúste sa na ne spoločne odpovedať.

Čo pre mňa znamená Fair trade?

Je fair trade a bio to isté?

Kde by mal predaj Fair trade produktov na Slovensku svoje opodstatnenie?

Záver a diskusia:

Referencie:

PROFANT, T. 2014. *Obchod, dlh a Fair trade*. 2. vydanie. Bratislava: Nadácia Pontis. 68 – 84 s. In CENKER, M. 2014. *Rozvojové vzdelávanie: Témy a metódy*. 210 s. ISBN 978-80-971310-2-9.

HORSKÁ, Elena - NAGYOVÁ, Ľudmila. 2013. *Marketingové prístupy k udržateľnosti agrosektora na Slovensku*. Nitra: SPU. 191 s. ISBN 978-80-552-1126-8.

6 MULTIKULTURALIZMUS - KULTÚRNA SPRIAZNENOSŤ A INTERKULTÚRNA KOMUNIKÁCIA

Charakteristika problému/prostredia Možno argumentovať, že Slovensko nie je „melting pot“, ako sa označujú Spojené štáty americké, a nemožno nás porovnávať ani s multikultúrnymi spoločnosťami, ako je Francúzsko či Veľká Británia. Je pochopiteľné, že medzi kultúrna výchova má v týchto krajinách dlhšiu históriu i opodstatnenie. Domnievame sa však, že význam medzi kultúrnej prípravy sa v našej spoločnosti zanedbáva. Podľa mediálnych správ narastá počet príslušníkov iných kultúr, ktorí k nám v súvislosti so vzrastajúcimi investíciami prichádzajú žiť a pracovať, prechodne alebo trvalo tu žije množstvo imigrantov. Ich deti navštevujú slovenské školy, študuje u nás veľa zahraničných študentov. A navyše, komunikácia s početnou maďarskou a rómskou menšinou nie je bezproblémová. Je to len zopár príkladov toho, že multikultúrna výchova má a bude mať svoje opodstatnenie. Tu vidíme priestor pre školy a vzdelávacie inštitúcie, i pre médiá. Poznatky z oblasti medzi kultúrnej komunikácie neslúžia iba tým, ktorí sa pripravujú na život v zahraničí

Jadro: Multikulturalizmus je úzko prepojený s migráciou obyvateľstva a s tým spojené prínosy alebo aj problémy v spoločnosti. Integračná politika je teda v Európe vo všeobecnosti poznačená napätím medzi aspiráciou európskej vysokej kultúry na emancipáciu od zvláštnych skupinových tradícií a politických projektov a jej nepopierateľnou spojitou s nimi. Vysoká európska kultúra v procese integrácie menšín tak môže zohrávať rolu emancipácie, ale

rovnako tak aj rolu nástroja, podmaňujúceho si spoločenské skupiny. Multikulturalizmus sa v Európskej únii pomerne často zjednodušuje na problémy spolužitia moslimských komunít s majoritnou spoločnosťou. Migračné vlny boli ochotne podporované zo strany samotných migrantov.

Úloha 1: Porozmýšľajte nad tým, čo prinesie „rozširovanie a rozvoj“ multikulturalizmu vo svete. Z hľadiska ekonomického, sociálneho, spoločenského, kultúrneho.

Úloha 2: Uveďte svoje názory, skúsenosti a postrehy, v akej podobe sa prejavuje multikulturalizmus na Slovensku.

Ktoré krajiny sú pre Slovensko kultúrne najbližšie?

V čom vidíte najväčšie medzery kultúrnych rozdielov Slovenska s krajinami sveta?

Záver a diskusia:

Referencie:

PALUCHOVÁ, Johana. 2012. *Interkultúrna komunikácia*. 141 - 161 s. In: NAGYOVÁ, Eudmila a kol. 2012. *Manažérska komunikácia*. 1. vyd. Nitra: SPU. 216 s. ISBN 978-80-552-0922.

PRŮCHA, J. 2010. *Interkulturní komunikace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. 199 s. ISBN 978-80-247-3069-1.

7 RIADENIE MIGRÁCIE? PRÍPAD OSTROVA LAMPEDUSA

Charakteristika problému/prostredia:

Zvýšený počet imigrantov, predovšetkým utečencov, v Taliansku po nepokojoch v severnej Afrike ukázal nepripravenosť Európy reálne riešiť výzvy spojené s imigráciou do Európskej únie.

Jadro: Po nepokojoch v severnej Afrike výrazne stúpol počet nelegálnych migrantov a utečencov v Taliansku. Predovšetkým ostrov Lampedusa sa stal medzinárodne známym pre nepripravenosť miestnych a štátnych úradov riešiť vzniknutú kritickú situáciu. V následných celoeurópskych diskusiách sa na jednej strane apelovalo na ľudskosť, na druhej strane zas na bezpečnosť a suverenitu. Kritici postoja talianskej vlády ako aj oficiálnej vnútornej politiky EÚ presadzovali väčšiu otvorenosť týmto migrantom, ktorí zväčša utekali z krajín ohrozených vojenským konfliktom, násilím alebo chudobou. Na druhej strane však odporcovia žiadali zastavenie týchto migrácií a postupnú deportáciu nelegálnych migrantov späť do ich krajín pôvodu.

Úloha 1: Hľadajte odpoveď na otázku: Má štát morálne právo obmedzovať imigráciu? Aké sú argumenty v prospech možných odpovedí?

Úloha 2: Ako by mali podľa vás zareagovať miestne talianske úrady v opísanej situácii? Aký postoj a konkrétne kroky by mala urobiť centrálna talianska vláda?

Úloha 3: Viaceré členské štáty EÚ, ktoré sú súčasťou schengenského systému ohlásili sprísnené kontroly na hraniciach ako reakciu na udalosti v severnej Afrike. Niektoré dokonca žiadali zmenu pravidiel Schengenu. Posúďte opodstatnenosť a vhodnosť takej reakcie.

Záver a diskusia:

Referencie:

Novinové správy a analýzy

<http://www.bbc.com/news/world-europe-24396020>

<http://www.economist.com/news/europe/21587802-deaths-lampedusa-highlight-europes-contradictions-over-immigration-adrift-about-boat>

<http://www.theguardian.com/world/2014/mar/22/lampedusa-boat-tragedy-migrants-africa>

Blog Heina de Haasa, riaditeľa International Migration Institute, Oxford

<http://heindehaas.blogspot.sk/2013/10/lampedusa-only-dead-can-stay.html>

Analýzy o vnútornom usporiadaní EÚ

<http://www.voxeu.org/article/reforming-schengen-wrong-response-lampedusa-crisis>

Gibney, M., J. 2005. *Beyond the Bounds of Responsibility: Western States and Measures to Prevent the Arrival of Refugees*. Global Migration Perspectives, 22

8 LIBERÁLNY PARADOX: KTORÁ SLOBODA JE PREDNEJŠIA?

Charakteristika prostredia:

Európsky súd pre ľudské práva rozhodol v otázke nosenia moslimského odevu, ktorý zahaľuje hlavu a tvár na verejnosti. Posúďte prípad a diskutujte o rozhodnutí súdu.

Jadro: Francúzsky parlament schválil v roku 2010 zákon, ktorý zakazuje nosiť na verejnosti odev, ktorý zahaľuje tvár. Hlavným argumentom bolo, že takýto odev obmedzuje osobnú slobodu, ktorá je základným princípom francúzskej spoločnosti. Zároveň obmedzuje slobodnú a priamu komunikáciu, čím pôsobí antisociálne. Navyše takýto odev predstavuje isté bezpečnostné riziko, nakoľko v ňom človek nie je rozpoznateľný na verejnosti.

Podobne aj odporcovia zákona argumentovali osobnou slobodou. Tvrdili, že zákon obmedzuje slobodu prejavu, právo na ochranu osobnej integrity ako aj slobodu vyznávať náboženstvo. Takto teda podľa nich porušoval základné princípy francúzskej občianskej spoločnosti, ktorá sa má vyznačovať otvorenosťou, rovnosťou a slobodou.

Po schválení parlamentom bol zákon napadnutý na Európskom súde pre ľudské práva.

Úloha 1: Diskutujte o argumentoch za a proti zákonu. Možno jednotlivým argumentom prideliť väčšiu a menšiu váhu v tejto diskusii? Čo je základné kritérium, podľa ktorého by sa mal súd v takejto situácii rozhodnúť? Ako by ste v tento prípad vyriešili vy?

Poznámka č. 1:

Súd rozhodnutie francúzskeho parlamentu potvrdil.

Poznámka č. 2:

Študenti môžu byť rozdelení do dvoch (či viacerých) skupín, ktoré budú hájiť jednotlivé pozície.

Záver a diskusia:

Referencie

Scott, J., W. 2007. *Politics of the Veil*. Princeton University Press

Joppke, C. 2009. *Veil: Mirror of Identity*. Polity

Amghar, S., Boubekour, A., Emerson, M. 2007. *European Islam: Challenges for Public Policy and Society*. Centre for European Policy Studies Brussels

Cesari, J. 2003. "Muslim minorities in Europe: the silent revolution". In: J. Esposito & F. Burgat (Eds) *Modernising Islam: Religion in the Public Sphere in the Middle East and in Europe*, pp. 251 – 269. London: Hurst

Deeb, L. 2006. *An Enchanted Modern: Gender and Public Piety in Shi'i Lebanon*. Princeton University Press

9 POTRAVINOVÁ POMOC

Charakteristika problému/prostredia Humanitárna organizácia uvažuje o potravinovej pomoci rozvojovým krajinám, v ktorých sa eviduje potravinová nedostatnosť a vďaka extrémnej chudobe v nich množstvo ľudí trpí hladom a podvýživou.

Jadro: Konkrétnejšie, humanitárna organizácia zvažuje poskytnutie potravín nižšej kvality, o ktoré obyvatelia v rozvinutých krajinách v dôsledku rozvinutej konkurencie strácajú záujem, nakoľko majú dobrý prístup ku kvalitnejším potravinám za primeranú cenu. Objem dovozu daných potravín umožňuje na istý čas zabezpečiť potravinové zásoby pre obyvateľstvo v rozvojových krajinách, a tým i zmierniť ich hlad a podvýživu ale u ponúkaných potravín nie je zaručená potravinová bezpečnosť týkajúca sa zdravej výživy obyvateľstva.

Úloha 1.: Navrhňte riešenie s ohľadom na požiadavku spoločenskej zodpovednosti podnikania.

Úloha 2.: Navrhňte konkrétnejšie krátkodobé, strednodobé a dlhodobé opatrenia na riešenie potravinového problému v rozvojových krajinách.

? Ako zabrániť akútnemu nedostatku potravín, a tak aj stratám na ľudských životoch?

? Ako podporiť ekonomický rast a rast zamestnanosť?

? Ako zabezpečiť dlhodobý rast potravín a ich dostupnosť na základe domácej produkcie?

Záver a diskusia:

Referencie:

JENÍČEK, Vladimír – FOLTÝN, Jaroslav. *Globální problémy světa*. 1.vyd. Praha: C.H.Beck. 2010, 24s. ISBN 978-80-7400-326-4.

ČERNÁ, Ľubica: *Etika a zodpovednosť v podnikateľskej praxi Metódy a nástroje podnikateľskej etiky*. Trnava : Bprint, 2007. ISBN 978-80-89118-09-0

Spoločensky zodpovedné podnikanie. Prehľad základných princípov a príkladov. [online], [cit.2014-05-16]. Dostupné z:

<http://www.google.sk/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CDoQFjAC&url=http%3A%2F%2Femployment.gov.sk%2Fcsr-nahlad-vseobec.-dobry.pdf&ei=Woy6U6bACsOM7AaxsIDoCQ&usg=AFQjCNGdQwFK0LWgloShtWuaWAKyYfSAHw&bvm=bv.70138588,d.ZGU>

JENÍČEK, V. – FOLTÝN, J.: *Globální problémy a světová ekonomika*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, 288 s. ISBN 80-7179-795-2.

10 ZAMESTNANOSŤ VERZUS INOVÁCIE A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Charakteristika problému/prostredia Podnik na výrobu umelých hnojív je jedným z kľúčových zamestnávateľov obyvateľstva v danom regióne. V snahe inovovať výrobu plánuje prepustiť 35 % zamestnancov.

Jadro: Inovácia výroby v danom podniku sa bude opierať o využívanie nových moderných technológií, ktoré budú nielen zvyšovať produkciu, ale aj šetrnejšie pristupovať k životnému prostrediu. Zároveň sa vďaka prepusteniu 35 % zamestnancov v danom regióne, v ktorom je už dnes dosť vysoká nezamestnanosť, zhorší sociálna situácia obyvateľstva. Na druhej strane, inovácia výroby umožní v danom podniku zvýšiť produkciu kvalitnejších hnojív vzhľadom na to, že budú v nižšej miere ohrozovať životné prostredie.

Úloha 1: Navrhnete riešenie s ohľadom na požiadavku spoločenskej zodpovednosti podnikania.

Úloha 2: V prípade inovovania výroby a prepustenia zamestnancov navrhnete opatrenia, ktorými sa podnik pokúsi zamedziť zhoršeniu situácie v danom regióne.

Záver a diskusia:

Referencie:

HUBA, Mikuláš - IRA, Vladimír. 2004. *Globalizácia a globálne environmentálne problémy*. In Životné prostredie. vol. 38, no.5, pp. 233 – 236. ISSN 0044-4863.

DUBNIČKA, Ivan. 2007. *Kultúra a environmentálna kríza*. 1. vyd. Nitra: FF UKF. 284s. ISBN 80-8094-034-7.

SMREKOVÁ, D. – PALOVIČOVÁ, Z. 1999. *Podnikateľská a environmentálna etika*. Bratislava : IRIS, 1999. ISBN 80-88778-85-9.

11 OBNOVITEĽNÉ ZDROJE ENERGIE – ENERGETICKÝ PROBLÉM

Charakteristika problému/prostredia:

V Nepále žije až 80 % percent populácie krajiny na vidieku, a dve tretiny obyvateľstva nemá vôbec prístup k elektrine. Prístup k elektrine má len 40% obyvateľstva, ktorá je distribuovaná cez štátnu rozvodnú sústavu do domácností žijúcich v mestských a prímestských oblastiach. Distribúcia takmer úplne absentuje v najneprístupnejších a najviac zaostalejších regiónoch aj z dôvodu nedostatočnej infraštruktúry. V týchto oblastiach viac ako 80 % z takmer pol milióna obyvateľov má vážne problémy s nedostatkom jedla, viac ako 42 % obyvateľov žije pod hranicou chudoby a viac ako 60 % detí do 5 rokov trpí chronickou podvýživou.

Jadro: Energetické potreby sú zabezpečované neefektívnym využívaním biomasy - drevo (75 %), poľnohospodárske zvyšky (4 %) a živočíšny odpad (6 %). Dovoz a následné spaľovanie fosílnych palív je tiež spôsob akým Nepál vyrába elektrinu. Nakoľko pre Nepál je špecifický členitý reliéf krajiny, elektrifikácia sa javí byť finančne náročným riešením.

Úloha 1: Navrhnete riešenia pre distribúciu elektriny aj do najneprístupnejších a najviac zaostalejších regiónov?

Úloha 2: Aké dopady by malo na krajinu účinnejšie a efektívnejšie využívanie obnoviteľných zdrojov energie?

Záver a diskusia:

Referencie:

<http://www.energia.sk/tema/obnovitelne-zdroje/nepal-vidi-potencial-rozvoja-krajiny-v-ozemni-svoju-energeticku-politiku/10024/>

12 OBNOVITEĽNÁ ENERGIA – BIOMASA A BIOPLYNOVÉ STANICE

Charakteristika problému/prostredia: Česká nezisková organizácia Člověk v tísni podporuje v Kambodži výstavbu ekologických domácich bioplynární, ktoré sú primárnym zdrojom energie na varenie a svietenie.

Jadro: Nezisková organizácia Člověk v tísni nestavia bioplynové jednotky, ale využívajú miestne stavebné firmy a školia remeselníkov, ktorým pomôžu založiť si vlastnú živnosť a tí

potom ponúkajú a propagujú zariadenie na výrobu bioplynu ako svoj produkt. Najmenšia bioplynová stanica stojí okolo 450 amerických dolárov, pričom nezisková organizácia poskytuje príspevok 150 dolárov prostredníctvom českej vlády alebo iných darcov. Zvyšné potrebné peniaze si domácnosť dofinancuje buď úsporami alebo pôžičkou z banky. Nezisková organizácia spolupracuje aj s bankami a finančnými inštitúciami, s ministerstvom poľnohospodárstva a vládou. Navyše školia aj miestnych opravárov a vznikajú obchody na náhradné diely (súčiastky do svetiel, sporákov, potrubie a i.).

Úloha 1: Vysvetlite ako môže rozvojová spolupráca v oblasti obnoviteľných zdrojov energie prispieť k budúcemu rozvoju rozvojových krajín.

Úloha 2: Aké výhody majú domáce bioplynárne napr. v Kambodži pre členov domácnosti?

Úloha 3: Vysvetlite globálny aspekt budovania bioplynových staníc.

Záver a diskusia:

Referencie:

<http://www.mvro.sk/sk/aktuality/405-obnovitelnou-energiou-ku-zdraviu-a-lepsej-obzive>

13 PODPORA PRODUKCIE BIOPALÍV V EÚ

Charakteristika problému/prostredia V marci 2006 sa Európska rada dohodla na ciele sústrediť pozornosť EÚ obnoviteľným energiám a dosiahnuť zvýšenie ich podielu na hrubej domácej spotrebe na 15 % do roku 2015. Európsky parlament požadoval dosiahnutie 25 % podielu obnoviteľných energií na celkovej spotrebe energie v EÚ do roku 2020.

Jadro: Klimatické zmeny, negatívny vplyv fosílnych palív na znečistenie životného prostredia, nárast závislosti od ropy a iných fosílnych palív, vzostup dovozu a zvyšovanie cien energií, to všetko sú faktory, ktoré nútia našu spoločnosť nájsť vhodný substitút fosílnych palív. Produkcia biopalív by mohla prispieť k zníženiu emisií skleníkových plynov, zníženiu znečistenia životného prostredia, zníženiu závislosti na dovoze fosílnych palív, využitím lokálnych zdrojov energie a v neposlednom rade by sa vytvorili nové pracovné miesta. Energetická politika pre Európu sa preto zamerala na silnú podporu obnoviteľných zdrojov energie. V roku 1997 Európska únia začala pracovať na dosiahnutí cieľa 12 % podielu obnoviteľnej energie na hrubej domácej spotrebe do roku 2010. Dnes už vieme, že produkcia biopalív so sebou priniesla aj niektoré neželané efekty a otázka ďalšej podpory produkcie biopalív prvej generácie sa stáva stále kontroverznejšou.

Úloha 1.: Navrhňte ako by mohla vyzerat' energetická politika EÚ.

Úloha 2.: Zistite, ktoré formy podpory biopalív sa používajú v rôznych krajinách sveta.

? Podarilo sa EÚ dosiahnuť ciele stanovené v roku 1997?

? Ktoré faktory ovplyvnili dosiahnutie týchto cieľov?

? Aké vplyvy mala podpora produkcie biopalív na dopyt po poľnohospodárskych komoditách, na ceny potravín, na využitie pôdy?

? Aké sú výzvy v produkcii biopalív do budúcnosti?

Záver a diskusia:

Referencie:

Cestovná mapa pre obnoviteľnú energiu, Obnoviteľná energia v 21. storočí: budovanie udržateľnejšej budúcnosti. KOMISIA EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV, Brusel, 10.1.2007

KOM(2006) 848 v konečnom znení FAO, 2008. The State of Food and Agriculture 2008, FAO, 2008, ISBN 978-92-5-105980-7.

RAJAGOPAL, D., ZILBERMAN, D. 2007. Review of Environmental, Economic and Policy Aspects of Biofuels. Policy Research Working Paper 4341. World Bank, 2007.